

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО 178.

Врз основа на член 136 став 7 и 8, член 138 став 6, член 139 став 2 и член 144, од Законот за воздухопловството („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/06, 24/07), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ, ДОЗВОЛИТЕ И ОВЛАСТУВАЊАТА НА ПИЛОТ- ТИТЕ НА УЛТРАЛЕСНИТЕ ЛЕТАЛА (МИКРО- ЛЕСНИТЕ) И МОТОРИЗИРАНИТЕ КРИЛА

1. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука на пилотите на ултралесните летала (микролесните) и моторизираниите крила, формата, содржината, евиденцијата, начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за работа на организациите или центрите за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка, условите за стекнување на дозволи и овластувањата, форма, содржина, рок на важење, начин на издавање, продолжување, промена, суспендирање, видот и евиденцијата на дозволи и овластувањата и критериуми за признавањето на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на пилоти на ултралесните летала (микролесните) и моторизираниите крила.

2. Дефиниции

Член 2

Одделни изрази во овој правилник го имаат следното значење:

1) **Аеродинамична купола** е дел од ултралесно летало (во понатамошниот текст: УЛ), крило со носечка аеродинамична површина кое во својата конструкција нема крути делови.

2) **Амфибиска верзија на УЛ** е УЛ конструирано да може истовремено да полетува и слетува и на вода и на копно.

3) **Вез** е систем на ремени што служи за прикачување на пилотот на летала без класично седиште.

4) **Подвоз** е дел од УЛ, наменет за возење, полетување и слетување.

5) **Трицикл (Trike)** е дел од подвозот, количка која служи за сместување на екипажот и лицата, возење, полетување и слетување.

6) **Самостоен налет** е времето на летање во кое ученикот е единственото лице во воздухопловот.

7) **Пилот-ученик на команди (Student pilot-in-command SPIC)** е времето на летање во кое инструкторот во леталото само го набљудува ученикот, кој е во улога на пилот кој управува со воздухопловот (PIC), и нема да влијае или управува со леталото во лет.

8) **Моторизирани крила** се летала без класичен подвоз, опремени со помошен мотор кои со изгасен мотор имаат перформанси (летачки карактеристики) како безмоторни. Во моторизирани крила спаѓаат моторизиран змај, моторизиран параглајдер.

9) **Моторизиран змај** (Минимум) е змај, опремен со помошен мотор, кој може да полетува и да слетува на нозете на пилотот, на помошни тркалца или на смучки (дрљача).

10) **Моторизиран параглајдер** е параглајдер опремен со помошен мотор кој може да полетува и слетува исклучиво на нозете на пилотот.

11) **Ултралесен авион** е УЛ со фиксни крила, управуван со подвижни аеродинамични површини по трите оски.

12) **Ултралесно летало** тежински управувано (Мотоделта) е УЛ со крило кое има крути делови, се управува со промена на тежиштето најмалку околу две оски, и полетува и слетува исклучиво на трицикл.

13) **Парамотор е УЛ** со аеродинамична купола, со погонски мотор и трицикл.

14) **Ултралесен жирокоптер** е летало со носечка аеродинамична површина создадена од ротор кој се врти слободно со авторотација и има погонски мотор со потисен или влечен пропелер (елиса).

15) **Ултралесните** се летала од различни класи со најмногу две седишта, на кои Vso при МТОМ не пречекорува повеќе од 65 km/h (CAS) во конфигурација за слетување (и со мотор кој работи на минимум), и не вклучувајќи ја опрема за вонредни ситуации (падобран) или друга спасувачка опрема, имаат максимална полетна маса:

1) За моторни УЛ:

- 300 кила за едноседни кој полетуваат и слетуваат на земја (копнен)

- 450 кила за двоседи кој полетуваат и слетуваат на земја (копнен)

- 330 кила за едноседни, хидро или амфибиска верзија

- 495 кила за двоседи, хидро или амфибиска верзија

2) За безмоторни УЛ:

- МТОМ е како кај моторната верзија на тој УЛ мален за тежината на погонската група, резервоарот и горивото.

Кај УЛ со вграден систем за спасување или друг дополнителен систем или опрема МТОМ може да се зголеми до 10%.

Напомена: ултралесните летала кои полетуваат со помош на нозете на пилотот се наречени моторизирани крила и се исклучени од оваа дефиниција.

Ултралесните летала според изгледот, носечката аеродинамична површина и начинот на управување се поделени на следните класи:

1) **Ултралесен авион (УЛ-а)**. Во оваа класа спаѓа и ултралесната моторна едрилица која може да полета, и да се движи по површините за маневрирање без асистенција.

2) **Ултралесно летало тежински управувано (УЛ-т)**

3) **Парамотор (УЛ-п)**

4) **Ултралесен хеликоптер (УЛ-х)**

5) **Ултралесен жирокоптер (УЛ-ж)**

6) **Ултралесна едрилица (УЛ-е)**

Моторизираниите крила се поделени во класите:

7) **Моторизиран Змај (УЛ-мз)**

8) **Моторизиран Параглајдер (УЛ-мп)**

Одделни меѓународни воздухопловни термини во овој правилник го имаат следново значење:

1) Fixedwing Ultralight Airplane / Aeroplane (Conventional microlight aeroplane) - Ултралесен авион

2) Ultralight Powered Sailplane (Ultralight Moto(r) Glider) - Ултралесна моторна едрилица

3) Weightshift Trike Ultralight (Weight shifting Ultralight / Weight controlled Ultralight / Flexwing Microlight) - Ултралесно летало тежински управувано или Мотоделта

4) Paramotor trike (Paraplane / Para trike) – Парамотор

5) Ultralight Helicopter - Ултралесен хеликоптер

6) Ultralight Sailplane (Ultralight Glider) - Ултралесна едрилица

7) Hybrid - Хибрид

8) Powered Hang Glider (Minimum) - Моторизиран змај (Минимум)

9) Powered Paraglider (Power Pack) - Моторизиран параглајдер

10) Three-Axis Ultralight - Ултралесно летало опрарувано по три оски, се мисли на ултралесен авион

11) Ultralight Gyroplane (Autogiro(s), Autogiro) - Ултралесен жирокоптер (Автожир)

12) Trike – трицикл (триколка, количка)

13) Undercarriage - подвоз/подвозје

Одделни кратенки употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1) **PPL** (Private Pilot License) е дозвола на спортски пилот.

2) **CPL** (Commercial Pilot License) е дозвола на професионален пилот.

3) **УЛ** е ултралесно летало.

3. Посебни услови и начин на вршење на обука

Член 3

Организациите или центри за обука на пилоти на ултралесните летала (микрорлесни) и моторизираните крила треба да ги исполнуваат следните услови:

1) Правното лице да биде упишано во Централен регистар;

2) Да има наставнички односно инструкторски персонал;

3) Да има воздухоплови за вршење обука;

4) Да има друга летачка опрема (падобрани за спасување, везови, кациги, инструменти;

5) Да има извадоци од воздухопловни и други прописи кои се однесуваат на летањето на УЛ;

6) Да има книга на ученици и лични досиеја за учениците;

7) Да има комуникациски средства (радиостаници, телефон, мобилни телефони, мегафон)

8) Да има средства за давање прва помош;

9) Да има учебни помагала: табла, видео, камера или слично, компјутер, интернет, географски и топографски карти, 1 : 500 000, 1 : 200 000, карти со вртани аеродромски зони воздушни патишта, забранети зони;

10) Да има литература, списанија, учебни видео записи и други учебни помагала;

11) Наставата да се изведува во соодветна просторија или на терен;

12) Да има место за чување на летачката опрема.

Член 4

За кандидат во организација или центар за обука може да биде примено лице кое наполнило 18 години и има деловна и здравствена способност.

По исклучок од став 1, со УЛ може да управува лице кое наполнило 15 години, ако има писмена согласност од родител (старател). Ваквото лице треба да има наполнето 16 години пред првиот самостоен лет.

Член 5

На практична обука на УЛ може да пристапи лице кое ја има потребната теоретска подготовка според пропишаната програма, психофизички е спремно, запишано е во книгата на ученици и е под надзор на инструктор. Обуката се спроведува во услови и начин кој не ја загрозуваат безбедноста на воздушната пловидба.

Единствени програми за обука на предлог на Воздухопловната федерација на Македонија ги одобрува Агенцијата за цивилно воздухопловство. Програмите за обука се во обем и по терк за спортски пилоти според (МК) JAR FCL 1 – PPL прилагодени за овие летала.

На кандидатите кои успешно завршиле обука, овластените организации или центри за обука на пилоти на УЛ издаваат потврда за завршена обука.

Член 6

За време на обука, кандидатот не смее да носи друг патник, со исклучок ако е тоа лице назначено од инструкторот и има некаква улога во обуката.

Член 7

За класа или тип на УЛ, за кој во Република Македонија нема лице со инструкторско овластување, кандидатите може дел од обуката да ја спроведуваат сами, во договор со Агенцијата, и да пријават испит по сопствено пријавување без мислење од инструктор.

Член 8

Пилотот на змај, практичната обука на моторизиран змеј може да ја спроведе и без инструктор по летање на моторизиран змеј под надзор на друг пилот на моторизиран змај.

Пилотот на параглајдер, практичната обука на моторизиран параглајдер може да ја спроведе и без инструктор по летање на моторизиран параглајдер под надзор на друг пилот на моторизиран параглајдер.

Член 9

Пилотите и учениците на УЛ водат пилотска книшка. Книшката се води за секоја класа на УЛ посебно. Во книшката се внесуваат податоци за летовите, преобуките на определен тип на УЛ и други овластувања предвидени со овој правилник.

Податоците за време на обука и проверките ги заверува инструкторот, односно овластеното лице.

Во книшките задолжително се внесуваат летовите предвидени со овој правилник и со програмите.

Книшката ја издава Агенцијата. (Pilot logbook).

4. Форма, содржина, евиденција и начин на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за вршење на обука на пилоти на УЛ

Член 10

За издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на пилоти на УЛ, организациите или центрите за обука поднесуваат барање до Агенцијата, со кое се приложува решение за упис во централен регистар, внатрешната организација и список на стручните лица со фотографии од нивните дозволи (лиценци) и договор за нивно работење, список на раководните лица, адреса од просториите или договор за нивно користење, список на воздухопловите, опремата и терените за летање и други докази дека се исполнети условите за добивање на уверение наведени во овој правилник.

Барањето за продолжување на уверението се поднесува 30 дена пред истекот на важноста на уверението, а за обновување во рок од 30 дена по истекот на важноста на уверението.

Доколку организацијата или центарот за обука не поднесе барање за продолжување или обновување во предвидените рокови уверението се смета за повлечено.

Член 11

Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса, проверка на приложената документација, како и оперативна проверка/надзор со цел да се утврди дали организацијата или центарот за обука ги исполнува условите и техничките можности за вршење обука на пилоти на УЛ.

Проверките од став 1 на овој член се вршат и при продолжување обновување или промена на уверението.

При извршување на проверките од став 1 на овој член Агенцијата користи чек листи претходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

Доколку од проверките наведени во став 1 на овој член Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука ги исполнува условите за вршење обука, донесува решение за издавање, продолжување, обновување или промена кое заедно со уверението за вршење на обука му се доставуваат на барателот откако ќе донесе доказ дека го платил надоместокот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука.

Доколку Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука не ги исполнува условите за вршење обука донесува решение за одбивање на барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението, кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 12

На организации или центри за обука, уверението за вршење обука, им се издава во форма и содржина согласно Административното упатство на JAA-AGM дел 5, прилагодено за пилоти на УЛ.

Заради евиденција на издадените уверенија за вршење на обука, Агенцијата води регистар.

Регистарот содржи податоци за работата на една организација или центар за обука, како и контакт телефони и адреси на одговорните лица.

5. Услови за стекнување на дозвола и овластувања за пилот на УЛ

Член 13

За пилот на УЛ може да полага лице кое има потврда за завршена теоретска и практична обука предвидена со програмата за пилоти на УЛ, ги исполнува минимум условите од овој правилник и има мислење од инструкторот по летање дека е подготвен да полага за пилот на УЛ.

Минимум условите за стекнување на дозвола за пилот на УЛ се:

1) **Ултралесен авион (УЛ-а):** 75 лета и 10 часа како SPIC од кои најмалку 5 часа самостоен налет, односно 100 лета и 25 часа вкупен налет. Лицето кое поседува PPL, CPL за авион: 20 лета и 3 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за едрилица, УЛ-т или PPL, CPL за хеликоптер: 50 лета и 10 часа самостоен налет.

2) **Ултралесно летало тежински управувано - Мотоделта (УЛ-г):** 75 лета и 10 часа како SPIC од кои најмалку 5 часа самостоен налет, односно 100 лета и 25 часа вкупен налет. Лицето кое поседува дозвола за змај или моторизиран змај: 40 лета и 8 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за едрилица, УЛ-а, PPL, CPL за авион или хеликоптер: 50 лета и 10 часа самостоен налет.

3) **Парамотор (УЛ-п):** 75 лета и 10 часа како SPIC од кои најмалку 5 часа самостоен налет, односно 100 лета и 25 часа вкупен налет. Лицето кое поседува дозвола за параглајдер или моторизиран параглајдер: 40 лета и 8 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за едрилица, УЛ-а, УЛ-т, PPL, CPL за авион или хеликоптер: 50 лета и 10 часа самостоен налет.

4) **Ултралесен хеликоптер (УЛ-х):** 75 лета и 10 часа како SPIC од кои најмалку 5 часа самостоен налет, односно 100 лета и 25 часа вкупен налет. Лицето кое поседува PPL, CPL за хеликоптер: 30 лета и 5 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за едрилица, УЛ-а, УЛ-т или PPL, CPL за авион: 50 лета и 10 часа самостоен налет.

5) **Ултралесен жирокоптер (УЛ-ж):** лицето кое поседува дозвола за УЛ-а, PPL или CPL за авион: 30 лета и 5 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за едрилица, УЛ-е, УЛ-т, PPL или CPL за хеликоптер: 50 лета и 10 часа самостоен налет. За да може да се обучува на жирокоптер, лицето треба да поседува некоја од наведените дозволи.

6) **Ултралесна едрилица (УЛ-е):** 60 лета и 12 часа како SPIC од кои најмалку 6 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за едрилица: 15 лета и 2 часа, самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за УЛ-а, PPL или CPL за авион: 20 лета и 3 часа самостоен налет. Лицето кое поседува дозвола за УЛ-т, PPL или CPL за хеликоптер: 40 лета и 8 часа самостоен налет.

7) **Моторизиран змај:** 75 лета и 15 часа, самостоен налет. Лице со дозвола за змај: 30 лета и 5 часа, самостоен налет. Лице со дозвола на УЛ-т: 40 лета и 8 часа самостоен налет.

8) **Моторизиран параглајдер:** 75 лета и 15 часа, самостоен налет. Лице со дозвола за параглајдер: 30 лета и 5 часа, самостоен налет. Лице со дозвола на УЛ-п: 40 лета и 8 часа самостоен налет.

Член 14

Кандидатите за пилоти кои немаат други пилотски дозволи, покрај другите услови, треба да имаат два прелета со траење на летот од најмалку 90 минути, од кои едниот прелет треба да биде со едно меѓуслетување на друго место, а линијата на прелетите треба да има најмалку три крака (етапи) (leg).

Одредбите од став 1 на овој член, не се применуваат за безмоторните летала.

Член 15

По стекнувањето на дозвола, лицето треба да налета уште најмалку пет лета и еден час налет под надзор на инструктор.

Член 16

За инструктор по летање на УЛ може да полага лице кое има завршено теоретска и практична обука за инструктор по летање на УЛ според предвидената програма, да има најмалку 18 години возраст, пилотска дозвола од истата класа на УЛ најмалку две години, да има спроведувано теоретска настава и да има барем два часа налет во улога на инструктор со кандидати за пилот со неколку самостојни лета кои ќе му ги одреди неговиот инструктор, да има познавање од англиски, има завршено најмалку средно училиште и има мислење од инструктор дека е подготвен да полага за инструктор на УЛ.

За лицата кои имаат други пилотски наставнички/инструкторски овластувања за да се стекнат со инструкторско овластување на УЛ, не е задолжително да имаат пилотска дозвола од истата класа на УЛ најмалку две години.

Минимум условите за стекнување на овластување за инструктор на УЛ се:

1) **Ултралесен авион (УЛ-а):** 100 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко/инструкторско овластување за авион: 20 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за едрилица, УЛ-т, хеликоптер: 30 часа самостоен налет.

2) **Ултралесно летало тежински управувано (УЛ-г):** 100 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за змај или моторизиран змај: 30 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за едрилица, УЛ-а, за авион или хеликоптер: 50 часа самостоен налет.

3) **Парамотор (УЛ-п):** 100 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за параглајдер или моторизиран параглајдер: 20 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за едрилица, УЛ-а, УЛ-т, авион или хеликоптер: 50 часа самостоен налет.

4) **Ултралесен хеликоптер (УЛ-х):** 100 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за хеликоптер: 20 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за едрилица, УЛ-а, УЛ-т или авион: 50 часа самостоен налет.

5) Ултралесен жирокоптер (УЛ-ж): Лицето кое поседува наставничко овластување за УЛ-а или авион 20 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за едрилица, УЛ-е, УЛ-т, и хеликоптер: 50 часа самостоен налет. За да може да врши обука на жирокоптер, лицето треба да поседува некоја од наведените дозволи и наставнички овластувања.

6) Ултралесна едрилица (УЛ-е): 100 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за едрилица: 10 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за УЛ-а, авион: 20 часа самостоен налет. Лицето кое поседува наставничко овластување за УЛ-т, хеликоптер: 50 часа самостоен налет.

7) Моторизиран змај: 100 часа самостоен налет. Лице со наставничко овластување за змај: 50 часа самостоен налет. Лице со дозвола на УЛ-т: 30 часа самостоен налет.

8) Моторизиран параглајдер: 100 часа самостоен налет. Лице со наставничко овластување за параглајдер: 50 часа самостоен налет. Лице со наставничко овластување на УЛ-п: 30 часа самостоен налет.

Член 17

Инструкторот за да обучува друг кандидат за инструктор треба да има најмалку две години важечко инструкторско овластување и да има обучувано најмалку двајца кандидати за пилоти заклучно со првиот самостоен лет.

Член 18

Летало кое поради изгледот, носечката аеродинамична површина и начинот на управување не може да биде класифицирано во класите на УЛ од овој правилник, или е комбинација од другите класи, наречено Хибрид, може да го управува пилот со дозволи за УЛ или со PPL/CPL, со претходна преобука за тип, која можат да ја спроведат сами во рамките на центрите за обука, и да бидат како тип заведени во пилотската книшка. За ваквите летала нема наставничко овластување. Преобука може да врши лице со важечки инструкторски овластувања од другите класи на УЛ кое во книшката го има внесено типот на ултралесниот хибрид.

Член 19

Лице со дозвола за УЛ од определена класа може да лета и на УЛ од истата класа, а друг тип со преобука од најмалку 15 полетувања и слетувања и 2 часа налет.

Преобука на тип од иста класа УЛ инструкторот може да изврши сам, а преобуката на пилотите ја врши инструкторот или друг пилот на УЛ кој има определен тип со најмалку 50 часа налет на тој тип.

Преобуката на тип, се заверува во пилотската книшката.

Член 20

Лице кое има дозвола за УЛ за определена класа, може да лета и хидро верзија на истата класа и тип УЛ, со преобука по програмата и најмалку 5 часа налет и 50 полетувања и слетувања на вода.

Преобуката од став еден, инструкторот за себе може да ја спроведе сам, а преобуката на пилотите ја врши инструкторот. Овластувањето за хидро верзијата на одреден тип, се заверува во книшката.

Член 21

За да управува со тандем (двосед) моторизирано крило лицето треба да има овластување за тандем.

Овластувањето за тандем може да го стекне лице кое има најмалку две години важечка дозвола, завршено обука за тандем пилот по програмата. Обуката за тандем лицето може да ја спроведе сам.

Член 22

За да прелетува државна граница лицето треба да има дозвола, најмалку 100 часа налет, познавање за користење на воздухопловни публикации и читање воздухопловни карти, више познавање на навигацијата, големо познавање на англиски јазик, овластување за англиска фразеологија, познавање и искуство во летање во контролиран воздушен простор.

Овластување за англиска фразеологија се стекнува со обука по предвидената програма и полагање пред Агенцијата, или овластено лице.

Овластување за англиска фразеологија не е потребно за лица кои поседуваат ATPPL и/или CPL дозвола.

Член 23

Исклучоци од условите предвидени со овој правилник, се одобруваат за експериментални, научни, спортски и други развојни цели.

6. Постапка за спроведување на редовни проверки

Член 24

Кандидатот кој ги исполнува условите за стекнување дозвола или овластување, поднесува писмена пријава за полагање испит и писмено барање за впишување на овластувањата до Агенцијата.

За кандидатот што ги исполнува условите за полагање испит се донесува решение за полагање испит и кандидатот се известува за денот и местото на полагање на испитот во рок од 30 дена од денот на приемот на пријавата за полагање на испитот.

Денот за полагање на испитот не може да биде определен во рок пократок од 15 дена, а не подолг од 90 дена од денот на известувањето, освен ако кандидатот побара испитот да го полага пред тој рок.

Член 25

Теоретскиот дел од испитите се спроведува по однапред утврдена збирка прашања. Збирката на прашање ја изготвува Агенцијата на предлог на Воздухопловната федерација на Македонија.

Отстапки од условите предвидени со овој правилник, за експериментални, научни, спортски и други развојни цели, на барање за поедини случаи, одобрува Агенцијата.

Член 26

Кандидатите кои полагаат за пилоти на УЛ го полагаат теоретскиот дел од испитот во обем и по терк за спортски пилот PPL по (МК) JAR FCL 1 проширено и прилагодено со условите од овој правилник и програмите кои произлегуваат од овој правилник, по предметите:

- Воздухопловни правила и прописи;
- Познавање на леталото и одржувањето (познавање на определената класа и тип на УЛ, опремата и погонската група и нивното одржување и чување односно познавање и техничката експлоатација на УЛ);
- Подготовка и извршување на лет (Летачка експлоатација на определената класа и тип на УЛ);
- Моќностите (Капацитетите) на човекот;
- Метеорологија (Воздухопловна метеорологија и микрометеорологија);
- Оперативни постапки;
- Навигација (визуелна и со пресметка);
- Принципиите на летањето (Теорија на летање со аеродинамика и механика на лет);
- Комуникации;
- Прва помош.

На практичниот дел од испитот кандидатот за пилот треба да покаже способност дека ја владее техниката на пилотирање на соодветната класа на УЛ, го одр-

жува воздухопловот во просторот, врши правилно раздвојување од други воздухоплови и препреки, успешно ги применува оперативните постапки, ја одржува радио комуникацијата и правилно води навигација по маршрутните летови.

Агенцијата ќе донесе соодветни испитни листи врз кои елементи ќе се одвива испитот и испитните летови во школски круг и по маршрута.

Член 27

Кандидатите кои полагаат за инструктори на УЛ го полагаат теоретскиот дел од испитот во обем и по терк за инструктори според JAR FCL 1 проширено и прилагодено на условите од овој правилник и програмите кои произлегуваат од овој правилник, по предметите:

- Воздухопловни правила и прописи;
- Познавање на леталото и одржувањето (познавање на определената класа и тип на УЛ, опремата и погонската група и нивното одржување и чување односно познавање и техничката експлоатација на УЛ);
- Подготовка и извршување на лет (Летачка експлоатација на определената класа и тип на УЛ)
- Можностите (Капацитетите) на човекот (Психологија и методика на настава);
- Метеорологија (Воздухопловна метеорологија и микрометеорологија);
- Оперативни постапки;
- Навигација (визуелна и со пресметка);
- Принципите на летањето (Теорија на летање со аеродинамика и механика на лет);
- Комуникации;
- Прва помош;
- Воздухопловна администрација (водење на воздухопловна документација).

На практичниот дел од испитот кандидатот за инструктор треба да покаже способност за подучување и пренесување на потребното знаење од областа на ултралесните летала, успешно ги спроведува подготовката, извршувањето и анализата на летот, а во испитниот лет правилно и методски да ги покажува елементите на летот. Симулирани грешки во текот на испитниот лет треба правилно да ги справи проследено со соодветна реакција и вербално објаснување за правилно исправање на грешката.

Агенцијата ќе донесе соодветни испитни листи врз кои елементи ќе се одвива испитот и испитниот лет.

Член 28

Лица кои полагаат за пилоти на УЛ, а веќе поседуваат други пилотски дозволи, и лица кои полагаат за инструктори на УЛ, а веќе поседуваат наставнички/инструкторски овластувања по други летачки гранки, од теоретскиот дел од испитот ги полагаат само диференцијалните предмети во зависност од обемот на програмата по која претходно полагале.

Член 29

Кандидатот кој нема да го положи теоретскиот дел од испитот, може да полага поправен испит во рок што не може да биде пократок од 30 дена ниту подолг од 60 дена, од денот кога му е соопштено дека не го положил теоретскиот дел од испитот.

На кандидатот кој нема да го положи практичниот дел од испитот, му се признава положениот теоретски дел од испитот ако повторно го полага практичниот дел од испитот во рок од 90 дена.

Член 30

Испитите се полагаат пред овластени испитувачи.

Испитувачот по завршување на испитот го оценува целокупниот успех на кандидатот со оценка „положи“ или „не положи“.

7. Постапка за спроведување на вонредни проверки

Член 31

Вонредната проверка ја спроведува Агенцијата, врз основ на предлог мерките во извештај од несреќа, сериозен инцидент или инцидент, прекршок или кривично дело поврзано со пилотирање со УЛ, или по упатување од воздухопловен инспектор по пријава на физичко или правно лице и доколку основано се посомнева во стручно извршување на работите од страна на пилот на УЛ или констатира повреда на одредбите на законот за воздухопловство и прописите донесени врз основ на тој закон.

Вонредната проверка се спроведува преку полагање на одредени или сите предмети од теоретскиот дел на испитот за стекнување на уверение на стручна оспособеност или на практичниот дел на испитот.

Агенцијата донесува решение за вонредна проверка со кое се определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и се доставува на лицето за кое се однесува.

Ако лицето не се јави на вонредната проверка во определениот рок, дозволата се повлекува.

8. Форма, содржина, рок на важење, начин на издавање, продолжување, промена, суспендирање, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата

Член 32

На барање на кандидатот кој го положил испитот му се издава дозвола.

При поднесување на барањето за издавање дозвола кандидатот поднесува:

- извештај за положен испит
- лекарско уверение од класа 4.

Лицата кои не ги исполнуваат сите пропишани здравствени услови можат да летаат со УЛ во рамки и со ограничувања предвидени со нивното лекарско уверение.

Член 33

Формата и содржината на дозволата и овластувањата се дадени во прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

Евиденцијата на дозволите за пилоти на УЛ ја води Агенцијата.

Член 34

Дозвола за пилот на УЛ е една. Сите класи кои ги поседува лицето се впишуваат во таа дозвола како и другите овластувања. Како анекс на дозволата може да се издадат и други овластувања.

На лицата со дозвола за пилот на змај или параглајдер може, на нивно барање, во дозволата да им се впише стекнатото овластување за моторизиран змај или моторизиран параглајдер и истите инструкторски овластувања.

Ултралесен авион односно хеликоптер може да се управува и со соодветна PPL или CPL дозвола доколку во пилотската книшка (за УЛ), на негово барање му е впишано стекнатото овластување.

Инструкторите/наставниците на авион кои имаат лиценца и рејтинг по (МК) JAR FCL 1 можат да вршат обука на УЛ-а со преобука на тип и искуство на истиот тип од најмалку 20 часа налет.

Член 35

Дозволите на пилотите се со важност од 5 години од денот на важноста на лекарското уверение.

Дозволата до две години од истекување на важноста се продолжува со проверка и освежување на знаењето по сите овластувања, односно ќе се продолжат оние овластувања за кои е поднесено барање и извршена проверка.

